

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารการพัฒนาเมืองเป็นกิจกรรมภาครัฐที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ลักษณะสำคัญของความเป็นเมือง คือ การมีประชาชนจำนวนมาก ประชากรหนาแน่น อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาหลายประการ เช่นปัญหาชุมชนแออัด ปัญหามลพิษ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

ประชากรของเมืองโดยทั่วไปมีลักษณะที่หลากหลาย ประกอบด้วยคนที่มีมาจากที่ต่างๆกัน มีแนวทางการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งอาชุนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ประชากรของเมืองยังประกอบด้วยคนที่ประกอบอาชีพต่างๆหลากหลายทำให้มีรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป การที่เมืองมีประชากรจำนวนมากและหนาแน่น ทำให้มีการก่อสร้างบ้านเรือนจำนวนมาก สิ่งก่อสร้างอยู่ใกล้ชิดกันอย่างหนาแน่น รวมทั้งมีการก่อสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างอื่นๆตามมาอีกมากมาย เช่นถนน สะพาน อาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรม ธนาคาร ศูนย์การค้า สถานบันเทิงต่างๆ เป็นต้น เมืองโดยทั่วไปจะเป็นศูนย์รวมของความเจริญก้าวหน้า มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้คนมีโอกาสด้านการศึกษา ได้รับการจัดบริการสาธารณะอย่างทั่วถึง การประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีและมีชีวิตที่สะดวกสบาย แต่ก็ต้องประสบปัญหาอันเกิดจากการที่มีผู้คนมาอยู่รวมกันจำนวนมากและอยู่กันอย่างหนาแน่น เช่นปัญหาด้านภาวะมลพิษ ความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม การแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน เอาจริงเอาจัง ปัญหาการจราจรติดขัด รวมทั้งปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งแก้ไข

การบริหารการพัฒนาเมือง เป็นการบริหารจัดการเพื่อให้การพัฒนาเมืองประสบความสำเร็จ ผู้ที่ทำหน้าที่หลักที่สำคัญในประเทศประเทศประชาธิปไตยปัจจุบันคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นไปตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่สนับสนุนให้ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง สำหรับประเทศที่มีการใช้อำนาจการปกครองแบบรวมอำนาจ ผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารการพัฒนาเมืองคือรัฐบาล อย่างไรก็ตามบทบาทของรัฐบาลและ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีสัดส่วนมากน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับระดับการรวมอำนาจ และกระจายอำนาจปกครองของรัฐบาล ถ้ากระจายอำนาจมากท้องถิ่นก็มีบทบาทมาก ถ้ารวมอำนาจมากรัฐบาลก็เข้ามามีบทบาทมาก

สกลนครเป็นเมืองที่กำลังขยายตัวจึงเป็นที่รวมของประชากรจำนวนมาก ผู้คนหลากหลายกำลังหลั่งไหลเข้าสู่เมืองเพิ่มมากขึ้น มีดีกรามบ้านช่อง อาคารและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพิ่มขึ้นจำนวนมาก เป็นศูนย์กลางความเจริญก้าวหน้าด้านการศึกษาและการท่องเที่ยวในกลุ่มชนทุก มีการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งมีการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ร่วมกันของชาวเมือง ปัญหาของเมืองส่วนใหญ่ประกอบด้วยปัญหาภาวะมลพิษ ปัญหาชุมชนแออัด และแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาความเสื่อมทางสังคมและศีลธรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งปัจจัยแวดล้อมการบริหารการพัฒนาเมืองที่อาจเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้การบริหารการพัฒนาเมืองประสบความสำเร็จ หรือในทางตรงข้ามอาจเป็นจุดอ่อนที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ คือ ปัจจัยแวดล้อมภายในองค์การบริหารการพัฒนาเมือง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน งบประมาณ เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร และปัจจัยแวดล้อมภายนอกองค์การบริหารการพัฒนาเมือง ได้แก่ สภาพเมือง ประชากรของเมือง และปัจจัยแวดล้อมภายนอกเมือง

การบริหารการพัฒนาเมืองนั้น หากต้องการให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพัฒนาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของเมืองในทุกมิติไปพร้อมๆ กัน อันได้แก่ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านการเมืองและมิติทางด้านกายภาพ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวเมืองมีความทับซ้อนกันอยู่หลายมิติในเวลาเดียวกัน การบริหารการพัฒนาจึงต้องกระทำให้ครบในทุกมิติและต้องกระทำพร้อมๆ กันไปไม่มุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะด้านโดยปล่อยปละละเลยให้ขาดการพัฒนาในบางมิติ จึงเกิดผลสำเร็จในการพัฒนา หากการพัฒนาไม่ดำเนินไปด้วยกันในทุกมิติอย่างเหมาะสมก็อาจเกิดภาวะขาดความสมดุล หรือมีลักษณะเขย่งไม่เท่ากันระหว่างมิติต่างๆ อันจะก่อให้เกิดผลเสียหายตามมาได้

คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีการเรียนการสอนในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารจัดการภาครัฐกำลังขยายตัวในด้านการผลิตบุคลากรเพื่อไปรับใช้บริการประชาชนในสังคมท้องถิ่น จึงได้รับความสนใจมากจากสังคมทั่วไป ตามหลักการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งที่ตั้งของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันอยู่ในเขตเทศบาลนครสกลนคร กอปรกับงานบริการวิชาการแก่สังคมและการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรผู้สอนในมหาวิทยาลัยโดยตรง และการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนครเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญที่กำลังขยายตัวและกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพโครงสร้างพื้นฐานอาคารบ้านเรือนธุรกิจเศรษฐกิจและสังคม ที่จะเปิดประตูสู่การเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเวลาอันใกล้ งานวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ใหม่ที่ทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบันอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริบททางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมทั้งหลาย จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารการพัฒนาและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการพัฒนาเมือง ของเทศบาลนครสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการพัฒนาเมือง ของเทศบาลนครสกลนคร
จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการบริหารการพัฒนาเมือง ของ
เทศบาลนครสกลนคร
4. เพื่อสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารการพัฒนาเมืองในเขตเทศบาล
นครสกลนคร

ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาเมือง ตามมิติที่เป็นองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของเมืองในทุกมิติไปพร้อมๆกัน อันได้แก่ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางการเมือง และมิติทางด้านกายภาพ

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการวิจัยนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำนวน 35,994 คน (ข้อมูลจาก.บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลนครสกลนคร ปี 2555)

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครสกลนคร โดย การกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการของ Taro Yamane (ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ, 2554, หน้า 133) ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 396 คน และนำไป สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3) ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมา สังเคราะห์เพื่อหาตัวแปรสำหรับใช้ในงานวิจัยดังต่อไปนี้

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาล นครสกลนคร ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารการพัฒนาเมือง 4 มิติ ประกอบด้วย

- มิติทางด้านสังคม
- มิติทางด้านเศรษฐกิจ
- มิติทางการเมือง
- มิติทางด้านกายภาพ

4) ขอบเขตด้านระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการวิจัย

1) ด้านระยะเวลา การวิจัยนี้เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 รวม 1 ปี

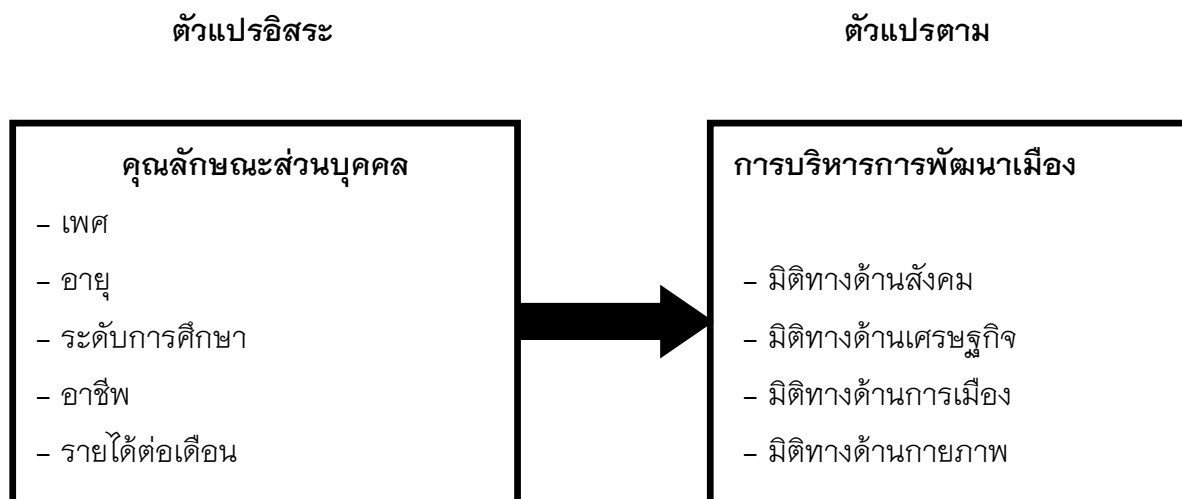
2) ด้านสถานที่ดำเนินการวิจัย สถานที่ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม ในเขตเทศบาลนครสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารการพัฒนาเมืองเทศบาลนครสกลนคร แตกต่างกันตามคุณลักษณะ ส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษา “แนวทางแก้ไขปัญหการบริหารการพัฒนาเมือง ของเทศบาลนคร สกลนคร” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึง

1. ระดับการบริหารการพัฒนาเมืองในเขตเทศบาลนครสกลนคร
2. ส่งผลให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารการพัฒนาเมือง เทศบาลนคร สกลนคร
3. ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารการพัฒนาเมืองในเขตเทศบาลนคร สกลนคร

ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนในสังคมไทยควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตและเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพต่อไป

นิยามศัพท์

การบริหารการพัฒนาเมืองมิติด้านสังคม หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการบริหารผ่านการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง ปราศจาโรคภัยไข้เจ็บ ความไม่รู้ ได้รับความเป็นธรรม และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีตลอดจนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ของตน ประเด็นที่สำคัญคือคุณภาพชีวิต การเคหะ การศึกษา การสาธารณสุข และการสวัสดิการสังคม

การบริหารการพัฒนาเมืองมิติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การบริหารการพัฒนาเมืองด้านเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนจำแนกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนแหล่งเงินทุน

การบริหารการพัฒนาเมืองมิติด้านการเมือง หมายถึง การบริหารการพัฒนาเมืองด้านการเมืองและการบริหาร ประกอบด้วยการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่ประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การพัฒนาระบบการเมืองให้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะทางการบริหารให้สามารถบริหารและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประหยัดและตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างเป็นธรรม เกิดความพึงพอใจสูงสุด

การบริหารการพัฒนาเมืองมิติด้านกายภาพ หมายถึง การวางผังเมือง การจัดระบบการคมนาคม การขนส่งมวลชน การสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปการ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของเมือง เน้นการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม การก่อสร้างโครงสร้างและบริการพื้นฐานต่างๆ แก่ประชาชนให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนการดำเนินการออกมาตรการเพื่อควบคุมและรักษาสภาพแวดล้อม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนา อยู่ในเทศบาลนครสกลนคร

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

อายุ ซึ่งหมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปฏิทินจนถึงปีที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อายุ 18 – 40 ปี 2) อายุ 41 – 60 ปี 3) อายุ 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาชั้นสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา / ปวช. 3) อนุปริญญา / ปวส. 4) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

อาชีพ หมายถึง ลักษณะของงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังทำอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) เกษตรกร 2) ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว 3) รับจ้าง / ลูกจ้างเอกชน 4) รับราชการ 5) อาชีพอื่น ๆ

รายได้ต่อเดือน หมายถึง ผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพที่คิดเป็นตัวเงินในแต่ละเดือน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ไม่เกิน 5,000 บาท 2) 5,001 – 10,000 บาท 3) มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนคร หมายถึง ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ร่วมกันพิจารณา หาแนวทางในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาในการบริหารการพัฒนาเมือง ที่ได้จากบทสรุปของงานวิจัยซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยรวม